

ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากร
ทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

The Relationship of the Management of Local Wisdom Learning Resources to
Educational Institute Administration of Educational Personnel at
Nongthonglang Nonkung School Muang District, Yasothon Province

ก่อเกียรติ ศรีระเริญ ^{1*} ดร.จิระพันธ์ นามชวดี ² ดร.อภิรัฐ เจาะจง ³

Korkiat Sriraroen ^{1*} Dr. Jiraphan Namchawat ² Dr. Apirat jorjong ³

1* นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

2 อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

3 อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*Corresponding author E-mail: Korkiat@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 23 มกราคม 2567

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 5 กุมภาพันธ์ 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 15 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ระดับการบริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1)การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอ

เมือง จังหวัดยโสธรโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา; การบริหาร; แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) the local wisdom learning center management level, 2) school management level, and 3) to study the relationship of the management of local wisdom learning centers to the school administration of Nong School educational personnel. Thong Lang Non Kung, Muang District, Yasothon Province. The population used in this study was 30 educational personnel. the instrument used was a questionnaire. data analysis Finding Percentage, Mean, and Standard Deviation and find the relationship by Pearsion's product correlation coefficient.

The results showed that 1) The management of local wisdom learning centers of educational personnel at Nongthonglang Nonkung School, Muang District, Yasothon Province were generally at a high level.2) Educational institution administration of educational personnel at Nong Thong Lang Non Kung School, Muang District, Yasothon Province was at a high level overall.3) The relationship between the management of local wisdom learning centers and educational institution administration of educational personnel at Nongthonglang Nonkung School, Muang District, Yasothon Province, as a whole, had positive

correlation at the moderate level. Statistically significant at the 0.01 level.

Keyword: school administration; administration; local wisdom learning center

บทนำ

สภาวการณ์ทางการศึกษาของประเทศไทยที่มีผลพวงมาจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยภูมิภาคอาเซียนและสังคมโลก ซึ่งพบว่าในระบบการศึกษาไทยนั้นการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อพัฒนาคน โดยเฉพาะการศึกษาในระบบยังมีน้อย ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม เท่าเทียม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ของท้องถิ่นเป็นหนึ่งในเครื่องมือการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังพบว่าประเทศไทยเกิดความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม หลงลืมอัตลักษณ์ของสังคม ชุมชน เหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะในสถานศึกษานั้นยังไม่สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษานั้นมีอยู่ในระดับปานกลาง โดยสถานศึกษาที่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับมากไม่ได้บ่งบอกคุณภาพของการจัดการความรู้ ทั้งในด้านการ

ตรวจสอบความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งสถานศึกษายังขาดการจัดทำเอกสาร หลักฐาน สารสนเทศ แผนที่ความรู้ และจัดระบบการจัดการ ความรู้ของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน ผลการพัฒนาการศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2552-2559 ยังสะท้อนถึงการบริหารจัดการ ของสถานศึกษาในด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนซึ่ง พบว่า ด้านของจิตสำนึก และความรัก ความ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นนั้นยังต้องปรับปรุง สืบเนื่องจาก การศึกษายังไม่สามารถทำลายกับดักประเทศกำลัง พัฒนาที่มีความอ่อนไหว และไม่มีความเข้มแข็ง ทางด้านสังคม ส่งผลให้เยาวชนรับเอาวัฒนธรรมที่ เข้ามาใหม่ได้โดยง่าย และขาดภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งที่มี การลงทุนด้านการศึกษามากกว่าหลายประเทศ จึง สามารถวิเคราะห์ได้ว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.2560)

จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และ เยาวชนมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากมาตรฐาน การศึกษาชาติข้อที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ด้วยการสร้างวิถีการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง โดย กำหนดตัวบ่งชี้ไว้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) การบริการวิชาการ และสร้างความร่วมมือกับชุมชนให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้ 2) การศึกษา วิจัย สร้างเสริม สนับสนุน แหล่งเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้ และ 3. การสร้าง และการจัดการความรู้ในทุกระดับ ทุกมิติของสังคม

นอกจากนั้นนโยบายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นใน การจัดการศึกษานั้น ได้รับความเห็นชอบตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ให้ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อน สำคัญในการพัฒนาคน และการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยถือเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งของกระบวนการทาง การศึกษาสำหรับคนทั้งชาติ และเป็นไปเพื่อเน้น คุณค่าทางจิตพิสัยเพื่อนำไปสู่คุณภาพอย่างยั่งยืน (เววพันธ์ ฉางข้าวชัย.2558)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น ความรู้และ ประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านที่เกิดขึ้นเฉพาะ ท้องถิ่นใช้ในการแก้ปัญหาหรือ การดำรงชีวิต โดย ได้ รับ การ ถ่าย ทอด สั ง ส ม กั น มา ผ่าน กระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นจึง เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา ของชาติโดยนำมาใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ตาม จุดมุ่งหมายและ หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ปรับปรุง พ.ศ.2545) เพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยจะต้องมุ่งปลูก ฟังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้มีความภาคภูมิใจในความ เป็นไทย และให้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับความรู้อันเป็นสากลและได้กำหนดให้ สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นโดยเน้นให้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียน การ สอน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดจุดหมายในข้อ 5 เพื่อให้ผู้เรียน

มีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงาม ในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและความผูกพันและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ความสามารถใน การคิด การจัดการและการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับตนเอง การประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะช่วย ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด ประสพการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ (ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง.2560)นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษายังคงมีแนวคิดฝังแน่น โดยมีจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ ประเวศวะสี เห็นว่า สาเหตุสำคัญเกิดจากสภาพแนวคิด ที่ฝังแน่นในการจัดการเรียนรู้ ยังเป็นการเอาเนื้อหาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาความจริงของชีวิตและการอยู่ร่วมกัน หรือเอาสังคมเป็นตัวตั้ง ทำให้การศึกษาอยู่นอกสังคม ทั้งนี้การจะสร้างสังคมภูมิปัญญาและสังคมความรู้ที่แท้จริงควรมาจากฐานรากของ และการพัฒนาอย่างบูรณาการต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพราะชุมชนคือฐานรากของประเทศ ถ้าชุมชนทั้งหมดเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา

ประชาธิปไตย ประเทศไทยก็จะมั่นคง (Alidri Agatha.2016)

จากที่กล่าวมาข้างต้นปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภารกิจสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษานั้น ยังไม่มีระบบ และขาดประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้โดยโรงเรียน จะต้องจัดหา รวบรวม จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้และจัดให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์เรียนรู้ในสถานประกอบการชุมชน ตลอดจนงานชุมชนและภาคีเครือข่าย การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ทั้งการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านทรัพยากรด้านบริการ และด้านอื่น ๆ โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขององค์กร จึงควรบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทันสมัย เท่าทันการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ของสังคมในปัจจุบัน และแก้ไขปัญหาข้อจำกัดที่เคยเกิดขึ้นด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อ เป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาและเพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทาง

การศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็น

การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา

โรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรโดยมุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระคือ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการกำกับติดตามและส่งเสริมการบริหาร ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนา การออกแบบและเชื่อมโยงองค์ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวแปรตามคือ การบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่

2.1.1 ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.2 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

2.1.3 ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.4 ด้านการกำกับติดตามและส่งเสริมการบริหาร

2.1.5 ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2.1.6 ด้านการพัฒนา การออกแบบและเชื่อมโยงองค์ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ด้านบริหารวิชาการ

2.2.2 ด้านบริหารงบประมาณ

2.2.3 ด้านบริหารบุคคล

2.2.4 ด้านบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็น แบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก

แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) ลิเคิร์ท(Liket.1989.pp:213 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม.2559)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้องหรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลงความเห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากร ทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้เชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา(α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .807

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สรุปผล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ตามลำดับ

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการกำกับติดตามและส่งเสริมการบริหาร ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และอันดับสุดท้ายคือด้านการพัฒนา การออกแบบและเชื่อมโยงองค์ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ

3. การบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการบริหารวิชาการ รองลงมาคือด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านบริหารบุคคล ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารสถานศึกษาเรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ด้านการกำกับติดตามและส่งเสริมการบริหาร ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และอันดับสุดท้ายคือด้านการพัฒนา การออกแบบและเชื่อมโยงองค์ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จินตนา พุ่มไสว.2563) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาด้วยแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจันทร์ ผลวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาด้วยแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจันทร์ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ (1) ขึ้นตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง (2) ขึ้นรวบรวมแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) ขั้นตอนแผนการจัดการศึกษาด้วยแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น (4) ขั้นตอนตามแผนที่กำหนด และ (5) ขั้นตอนประเมินผลและประยุกต์ใช้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกษมพร ทองเอื้อ. 2563) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 42 ตัวแปร 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย 14 ตัวแปร 3) ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ตัวแปร 4) ด้านการกำกับติดตามและส่งเสริมการบริหาร ประกอบด้วย 6 ตัวแปร 5) ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวแปร และ 6) ด้านการพัฒนาการออกแบบและเชื่อมโยงองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจน์ การเกษ (2560) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการดำเนินงานพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านเตรียมการ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

2. การบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการบริหารวิชาการ รองลงมาคือด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านบริหารบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญ โชตินาราวัดน์. 2564) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยงานบริหารงานทั่วไปที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการบริหารวิชาการ รองลงมาคือด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านบริหารบุคคลตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองทองกลางโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารสถานศึกษาเรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญ โชตินาราวัดน์. 2564) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยงาน

บริหารงานทั่วไปที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยงานบริหารงานทั่วไปที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยงานบริหารงานทั่วไปมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูเรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัยยุทธ ถนอมวงศ์. 2558)ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของข้าราชการ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

1.1 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนอย่างชัดเจน

1.2 สถานศึกษาควรจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศในการวางแผน การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้รางวัลสำหรับครูที่มี ผลงานดีเด่นในการจัดการเรียนการสอนจากการ จัดการเรียนสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใน สถานศึกษา

1.4 สถานศึกษาต้องประเมินความพึงพอใจ ของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอน

1.5 สถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในโรงเรียน

1.6 สถานศึกษาต้องบูรณาการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ผู้เรียนจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา ออกแบบ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ หรือวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างสรรค์ธุรกิจสร้างสรรค์ หรือสังคมแห่งปัญญาได้ในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี หรือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

เกษมาพร ทองเอื้อ.(2563). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.(ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร)

จินตนา พุ่มไสว.(2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาด้วยแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจันทร์. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ชัยยุทธ ถนอมวงษ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).

ในตะวัน กำหม่อม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. เล่ม 2. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข.

ปริญ โขตินาราวณ์.(2564) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยงานบริหารงานทั่วไปที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.วิทยาลัยทองสุข.

แววพันธ์ ฉางข้าวชัย. (2558). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนบ้านนาป่าแปก อำเภอมะนังฮ่องสอน. (ค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับ การเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Alidri Agatha, (2016). "Traditional Wisdom in Land Use and Resource Management Among the Lugbara of Uganda," *SAGE Open*, , vol. 6(3), pages 21582440166, August